

Lección a 7 – a
O introducere generală asupra bibliei

Nevoia revelării lui Dumnezeu

O dată ce existența lui Dumnezeu a fost stabilită, este normal să ne gândim că un asemenea Dumnezeu-Creator dorește să comunice cu creația Sa. Omenirea face dovada unor caracteristici superioare cum ar fi inteligența, blândețea, bunătatea, spiritul de dreptate și altele pe care le posedă în mai mare măsură decât celelalte ființe. Este imposibil ca, în comparație cu creația Sa, Creatorul să fie în vreun fel oarecare inferior, din moment ce efectul nu este niciodată mai mare decât cauza. Dumnezeu, prin urmare, probabil că dă dovadă--într-o măsură mult mai mare decât ființele pe care le-a creat--de inteligență, blândețe, bunătate, spirit de dreptate etc. Prin urmare, ar fi de așteptat o formă oarecare de comunicare personală între Creatorul inteligent și creația Sa inteligentă. Fără comunicare din partea lui Dumnezeu, cum ar putea omenirea să cunoască sau să aprecieze anumite aspecte ale Creatorului sau să înțeleagă ce ar dori Creatorul să facă oamenii pe care i-a creat? În plus, revelația într-o formă oarecare este necesară pentru a-i învăța pe oamenii din anumite regiuni lucruri cum ar fi:

Caracterul lui Dumnezeu. În vreme ce o parte a puterii lui Dumnezeu poate fi văzută în vastitatea și în minunatele complexități ale creației însăși, o comunicare mai concretă este necesară pentru explicarea naturii exacte a caracterului Său.

Originea răului. Deoarece omenirea plutește în derivă pe marea răului, durerii și suferinței, până la urmă întrebarea va apărea: De ce? Acesta este motivul pentru care are nevoie să înțeleagă motivele exacte care l-au făcut să ajungă în această stare deplorabilă.

Originea omenirii. Fără o revelație din partea lui Dumnezeu, oamenii s-ar putea să ajungă la concluzia că ei au apărut în urma acțiunii „forțelor accidentale ale naturii”, și nu a unui creator atotputernic. Confuzia teoriilor evoluționiste moderne dovedește aceasta.

Scopul omului. Omul--lăsat de capul lui--nu va putea înțelege niciodată complet scopul cu care a fost creat. Fără a-și înțelege cu adevărat rolul, și fără obiective imediate sau de perspectivă, el va rătăci fără țintă plutind pe o mare a nesiguranței.

Destinul omenirii. Dacă nu ar fi avut loc revelații divine, omul nu ar fi știut niciodată cu siguranță nimic despre viața de după aceasta. Deci s-ar putea să concluzioneze în mod eronat--așa cum au făcut mulți în fiecare generație--că această viață pe care o trăim este tot ce există. Dacă Dumnezeu nu i-ar fi spus nimic niciodată despre viața de după moarte, omenirea ar trăi într-o disperare cumplită și într-o continuă teamă de moarte.

Cele două tipuri de revelații

O revelație de la Dumnezeu ar putea lua aproape orice formă. Dumnezeu ar putea să aleagă să comunice cu creația Sa în mod direct, prin cuvinte adresate de El Însuși; prin mesageri (cum ar fi îngerii); sau prin vise și viziuni. Sau, la drept vorbind, ar putea folosi orice modalitate I-ar conveni. Din punct de vedere istoric, au existat două tipuri de revelații. Revelațiile generale (sau naturale) desemnează revelațiile prin care Dumnezeu S-a „arătat” prin intermediul naturii (vezi Romani 1.20-21; Faptele Apostolilor 14.17; Psalmi 19.1). Revelația specială (sau supranaturală) așa a fost numită revelația pe care Dumnezeu a oferit-o prin intermediul biblicii.

Revelațiile generale

Revelațiile generale i se înfățișează omului prin intermediul naturii. Primele șase versuri din Psalmul 19 afirmă că Dumnezeu s-a revelat prin natură, care reprezintă o mărturie continuă a existenței Sale, care este Creatorul ei. În Romani 1.20, Pavel a afirmat că „însușirile nevăzute ale Lui, puterea Lui vecinică și dumnezeirea Lui, se văd lămurit, dela facerea lumii, când te uiți cu băgare de seamă la ele în lucrurile făcute de El. Așa că nu se pot desvinovăți.”

Scripturile ne învață că revelația generală este universală. Nici când în istorie nu a fost o perioadă în care El să nu aibă un martor al existenței Sale, revelându-se mereu (Faptele Apostolilor 14.17). Revelațiile generale sunt universale atât din punctul de vedere al scopului cât și al spațiului. Slava lui Dumnezeu poate fi văzută oriunde poate fi observat un corp ceresc. Poate fi văzută în scânteierea din curcubeul unei superbe după-amieze, sau în apele domoale ale unui pârâu care străbate lin o pădure tropicală. Deși oamenii deseori refuză să recunoască și să accepte revelațiile lui Dumnezeu prin care se arată prin intermediul naturii, ele există și nimeni nu poate nega asta.

Revelația specială

Dacă Dumnezeu ar fi vrut să asigure rezultate pe termen lung cu privire la comunicarea cu oamenii, ar fi putut face asta printr-o revelație care să fie atât permanentă, cât și ușor de acceptat. Prin asta vrem să spunem că să reziste trecerii timpului și să poată fi trecută din generație în generație prin intermediul istoriei umane. Acest lucru ar putea fi realizat printr-o revelație într-o formă scrisă care ar putea fi copiată și distribuită după trebuință, de ea bucurându-se toți oamenii de-a lungul epocilor.

Noi trebuie să ne punem următoarea întrebare: Există vreo dovadă care atestă că omenirii i s-a oferit o asemenea revelație? Da, există. Dovezile stabilesc în mod clar că Dumnezeu i-a dat omenirii o revelație permanentă în formă scrisă în cartea cunoscută sub numele de biblie. În următoarea noastră lecție, vom cerceta dovezile care arată că biblia este o revelație venită din partea Creatorului. În continuare în această lecție, totuși, ne vom îndrepta atenția asupra conținutului bibliei și asupra modului în care este aranjat.

Unitatea bibliei

Biblia prezintă o unitate care--în termeni pur umani--este imposibil de explicat Pentru a aprecia această unitate, trebuie să vedem mai întâi cum a fost adunată la un loc Biblia. Biblia a fost scrisă de mai mult de patruzeci de oameni provenind dintr-o mare varietate de medii sociale Neemia era majordom regal. Petru era pescar Luca era tămăduitor. Matei era collector de taxe. Solomon era rege. Moise era cioban. Iar Pavel făcea corturi. Acești oameni au scris din punctul de vedere al apoaie tuturor stărilor sufletești umane. Ieremia a scris stăpânit de o adâncă amărăciune provocată de refuzul oamenilor lui Dumnezeu de a-I rămâne fideli. David a scris din înălțimile bucuriei pe dealurile vălurite și acoperite cu iarbă ale Iudeei. Pavel a scris din abisurile disperării în vreme ce lăncezea într-o închisoare romană. Acești patruzeci de oameni au scris în trei limbi diferite (ebraică, aramaică și greacă), răsfirați pe cel puțin două continente (Europa și Asia), de-a lungul unei perioade de timp care se întinde pe durata a 1600 de ani (de la 1500 î.C. până la 100 d.C.). Și au abordat subiecte variate, cum ar fi psihologia, geografia, religia, istoria, medicina și multe altele.

Toate acestea fiind adevărate, ne-am putea aștepta ca un grup de oameni care erau atât de diferiți, scriind despre subiecte atât de diferite, pe o perioadă atât de îndelungată de timp, să producă o carte care să fie o amestecătură încâlcită plină de nepotriviri, greșeli și absurdități. Totuși, lucrurile nu stau așa. De fapt, lucrurile stau chiar invers. Biblia prezintă o atât de surprinzătoare concordanță, o curgere atât de logică și o atât de uimitoare unitate că nici o explicație naturalistă nu le poate motiva. Este ca și cum Biblia ar fi o simfonie magnifică orchestrată de un singur dirijor. „Muzicienii”, fiecare în parte, au cântat la instrumente diferite, în locuri diferite ale lumii, în momente diferite ale istoriei, dar când talentatul Dirijor a îmbinat prestațiile lor individuale, rezultatul final a fost o remarcabilă capodoperă.

Gândiți-vă la această analogie. Să presupunem că ați pus laolaltă patruzeci de savanți contemporani având cele mai înalte studii academice posibile într-un singur domeniu de studiu (de exemplu, profesori cu titlul academic de doctor în filosofie în domeniul istoriei universale). Să presupunem mai departe că îi aduni într-o cameră și îi ceri fiecăruia să scrie douăzeci și cinci de pagini pe marginea unui singur subiect pentru toți--cauzele Primului Război Mondial. Ce fel de

concordanță între cele scrise crezi că va fi când vor termina de scris? Probabil, acești patruzeci de oameni de știință nu vor fi de acord unii cu alții în legătură cu multe subiecte; lucrările lor vor ieși în evidență mai mult prin dezacordul dintre ele decât prin concordanță. Dar, dacă ne uităm la autorii bibliei, vedem că nu au trăit toți în aceeași perioadă, nu au scris sau lucrat împreună, și uneori nici nu s-au cunoscut unii cu alții. Mulți dintre ei nici nu aveau o pregătire temeinică, iar pregătirea pe care o aveau cu siguranță nu era în același domeniu de studiu. Și nici nu pe marginea unui singur subiect. Și totuși au scris o carte care se remarcă prin unitate de la început până la sfârșit. Cărțile 1 și 2 ale Cronicilor, precum și 1 și 2 Regi sunt de acord între ele în legătură cu numeroase evenimente istorice. Iosua 1 confirmă cele scrise în Deuteronom 34. Judecători 1.1 întărește Iosua 24.27-33. Ieremia 52.31-34 adevărește 2 Regi 25.25, 27-30. Și așa mai departe. Această unitate fascinantă, care este evidentă în întreaga biblie, confirmă faptul că în spatele ei se află o Inteligență călăuzitoare. Atât de mulți oameni care au scris pe parcursul atâtor ani, pe marginea atâtor teme nu se poate să fi fost într-un atât de surprinzător acord pur și simplu datorită unei coincidențe.

Organizarea bibliei

Vechiul Testament

Biblia este împărțită în două mari secțiuni--Vechiul Testament și Noul Testament. Cuvântul „Testament” înseamnă convenție sau înțelegere. Prin urmare, Vechiul Testament a fost convenția cea veche a lui Dumnezeu cu oamenii, iar Noul Testament este noua înțelegere a lui Dumnezeu cu omenirea.

Vechiul Testament este alcătuit din treizeci și nouă de cărți. Documentele originale ale Vechiului Testament erau scrise, cele mai multe dintre ele, în limba ebraică (cu excepția unor mici părți scrise în limba aramaică). Moise a scris primele cinci cărți ale Vechiului Testament (cunoscute

colectiv sub numele de Pentateuh) aproximativ în 1500 î.C. Maleahi, ultima carte a Vechiului Testament, a fost scrisă în jurul anului 450 î.C.

Prima carte a Noului Testament se numește Geneza. În mod adecvat, numele ei înseamnă „început”, din moment ce surprinde începutul Universului cu tot ce este în el. Adam și Eva au fost primii oameni pe care i-a creat Dumnezeu (în ziua a șasea a activității Sale creatoare). Ei au trăit în frumoasa grădină a Edenului, unde erau liberi să facă absolut tot ce doreau-orice, adică, în afară de a mânca din Pomul cunoașterii Binelui și Răului (citește Geneza 1.16-17).

Într-o zi, Satan, care s-a întrupat într-un șarpe, a păcălit-o pe Eva să mănânce un fruct din acest copac interzis. Eva i-a dat fructul și lui Adam care, deși nu a fost păcălit (1 Timotei 2.14), a mușcat la rândul lui din el. Acesta este modul în care a intrat păcatul în lume. De fapt, la aproximativ 1600 de ani după ce Adam și Eva au fost izgoniți din Grădina Edenului, oamenii deveniseră atât de păcătoși încât biblia spune: „Domnul a văzut răutatea omului era mare pe pământ și că toate întocmirile gândurilor din inima lui erau îndreptate în fiecare zi numai spre rău.” (Geneza 6.5). Din cauza ticăloșiei omului, Dumnezeu a trimis un potop al apelor care au acoperit întregul Pământ. Doar Noe, soția sa, cei trei fii ai lor, cu soțiile lor au fost salvați, împreună cu șapte din fiecare fel de animal curat și două din fiecare fel de animal murdar.

După potop, oamenii au început să repopuleze Pământul. Cei mai mulți dintre acești oameni au păcătuit prin aceea că se închinau la mulți zei (concept cunoscut sub numele de „politeism”), în loc să se închine la un singur Dumnezeu adevărat. În cele din urmă, Dumnezeu a ales un om pe nume Abraham să devină tatăl unui nou popor de oameni care-L venerau doar pe El ca fiind adevăratul Dumnezeu viu. Abraham a crezut în Dumnezeu și a făcut ce i-a poruncit. După un timp Dumnezeu l-a binecuvântat pe el și pe soția sa, Sara, cu un fiu care a primit numele Isaac. Isaac la rândul său a avut un fiu pe nume Iacov, iar Iacov (al cărui nume a fost schimbat mai târziu în Israel) a avut doisprezece fii care au devenit capii a ceea ce avea să fie cunoscut sub numele de cele douăsprezece triburi ale lui Israel.

Cu timpul, Iacov și fii săi s-au mutat în țara Egiptului unde, din nefericire, au devenit sclavi. Chiar și așa, Dumnezeu i-a binecuvântat și i-a făcut să se înmulțească foarte mult în timpul cât au stat în țara faraonilor. Până la urmă, după ce israeliții au petrecut sute de ani în sclavie în Egipt, Dumnezeu li l-a trimis pe Moise și pe fratele său Aaron pentru a-i elibera pe israeliți. Atunci când ei au părăsit țara Egiptului, Dumnezeu le-a dat o lege specială care i-a făcut unici între toate popoarele care-i înconjurau. Pentateuhul explică modul în care Abraham a devenit tatăl poporului evreu, cum au devenit evreii poporul ales al lui Dumnezeu și cum Dumnezeu i-a dat lui Moise Legea Veche să le-o înmâneze evreilor. Cele zece porunci reprezentau principalele legi pe care evreii trebuiau să le respecte potrivit Vechii Legi (deși mai erau multe altele).

Restul Vechiului Testament surprinde istoria evreilor, inclusiv faptul că ei l-au implorat pe Dumnezeu să le dea un rege pentru ca să fie asemenea popoarelor din jurul lor. O dată ce au avut regi, ei au fost îndrumați într-o direcție greșită din punct de vedere spiritual, și chiar au reînceput să venereze mulți zei (1 și 2 Samuel; 1 și 2 Regi; 1 și 2 Cronici). Dumnezeu le-a trimis numeroși profeți să-i îndemne să se întoarcă la Creatorul lor, dar ei erau un popor nesupus și încăpățânat și au refuzat să asculte (Isaia – Maleahi).

Din moment ce evreii au folosit în mod greșit și au ignorat Legea Veche, și fiindcă efortul multor profeți fusese în van, Dumnezeu a promis că va trimite un nou profet. Moise a spus: „Domnul, Dumnezeul tău, îți va ridica din mijlocul tău, dintre frații tăi, un prooroc ca mine: să ascultați de el!” (Deuteronom 18.15). Acest profet nou va aduce cu el o nouă lege: „Iată, vin zile, zice Domnul, când voi face cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda un legământ nou.” (Ieremia 31.31).

Evreii din timpul Vechiului Testament au așteptat cu nerăbdare un Mesia Care era menit să aducă izbăvire și să instituiască acel legământ nou. Două El nu trebuia să fie conducător militar puternic sau un influent activist politic. Dimpotrivă, profetul Isaia a spus că va fi „disprețuit și părăsit de oameni, om al durerii și obicinuit cu suferința” (Isaia 53.3). În schimb, urma să fie un Mântuitor care va fi condamnat la moarte pentru păcatele poporului Său pentru a împlini cererea de dreptate a lui Dumnezeu (53.5). Profetul Isaia a scris despre acest Mesia: „Robul lui Dumnezeu va

ridica semințiile lui Iacov și va aduce înapoi rămășițele lui Isreal. De aceea, va fi pus să fie Lumina neamurilor, ca să aducă mântuirea până la marginile pământului” (Isaia 49.6). Astfel, sub noua lege adusă de Mesia (Fiul Său, Isus), Dumnezeu va permite oamenilor din oricare popor--nu doar evrei-- să fie oamenii Săi aleși.

Noul Testament

Noul Testament este alcătuit din douăzeci și șapte de cărți. Cartea lui Matei este prima, iar Apocalipsa este ultima. Aceste douăzeci și șapte de cărți sunt împărțite în patru părți majore.

Evangeliiile. Cuvântul „evanghelie” înseamnă „veste bună”. Primele patru cărți ale Noului Testament sunt ale lui Matei, Marcu, Luca și Ioan. Sunt cunoscute sub numele de evanghelii patru că tratează despre viața, moartea și învierea lui Isus. Din moment ce povestea vieții lui Isus este o veste bună pentru omenirea păcătoasă, este numită vestea bună (evanghelia).

Cronicile. Această parte a Noului Testament este alcătuită dintr-o singură carte--Faptele Apostolilor. Faptele Apostolilor au fost scrise de Luca, și prezintă „lucrările” apostolilor, începutul bisericii și povestea perioadei ei timpurii. După ce Isus S-a întors în ceruri, discipolii Săi s-au răspândit în toată lumea (cunoscută la acea vreme) predicând vestea bună a vieții, morții și învierii Sale. Datorită lucrării lor, Cuvântul lui Dumnezeu s-a răspândit pretutindeni în lume (lumea cunoscută celor din Europa și Asia la acea vreme) iar biserica pe care Isus promisese s-o construiască (Matei 16.18) s-a răspândit ca un foc grecesc.

Epistolele. „Epistolă” este un sinonim pentru scrisoare. Când apostolii au predicat evanghelia în lume, au fost puse bazele a multe biserici aflate în diferite orașe. Apostolii și unii dintre ceilalți care au scris în Biblie aveau nevoie să găsească o modalitate să le explice acestor biserici cum să se închine și cum să trăiască. Așa că le-au scris scrisori. De exemplu, cartea Romani este o scrisoare pentru biserica din Roma. Uneori aceste scrisori erau destinate unei persoane (cum ar fi 1 și 2 Timotei, care sunt scrisori trimise de apostolul Pavel colaboratorului său, Timotei).

Aceste epistole au fost scrise pentru oameni care deja erau creștini, dar aveau nevoie de încurajare, răspunsuri la întrebările lor, îndrumare spirituală, și într-adevăr, chiar și să fie disciplinate.

Apostolul Pavel a scris multe din epistolele Noului Testament. De fapt, din cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament, el a scris treisprezece epistole (aproape jumătate din întregul Nou Testament).

Profețiile. Această secțiune are doar o singură carte--Apocalipsa. Motivul pentru care este privită drept o carte profetică este pentru că i-a anunțat pe oamenii din primul secol ce avea să li se întâmple în viitor. Multe dintre lucrurile anunțate în Apocalipsă s-au întâmplat deja. Din nefericire, mulți oameni din ziua de azi folosesc în mod greșit această carte pentru a face profeții inexacte și neadevărate cu privire la sfârșitul lumii. Când citim Apocalipsa, este important să ne amintim două lucruri: (1) folosește foarte frecvent un limbaj figurat (care în mare parte provine din cărțile lui Daniel și Ezechia din Vechiul Testament, și este folosit deoarece evreii îl înțelegeau, în vreme ce dușmanii lor nu); și (2) nimic din această carte nu contrazice restul bibliei.

Noul Testament a fost terminat de scris la 550 de ani după Maleahi (ultima carte a Vechiului Testament). Totuși, Noul Testament reia povestirea exact din punctul în care se opriese Vechiul Testament). Toți profeții vorbiseră despre venirea unui Mesia Care urma să salveze lumea, s-o scoată din păcatul ei și să întemeieze o împărăție spirituală. Întregul popor evreu îl aștepta pe acest Mesia. Cele patru evanghelii spun povestea lui Isus și dovedesc pe baza minunilor și învățăturilor Sale că El într-adevăr a fost Mântuitorul anunțat.

Restul Noului Testament schițează noul legământ pe care l-a stabilit Isus. Oamenii nu vor mai trebui să ofere jertfe animale cum ar fi tauri sau capre (așa cum făceau în Vechiul Testament) pentru a fi iertați pentru păcatele lor. Pe baza noului legământ al lui Isus, propria Sa moarte pe cruce este singura jertfă care poate asigura iertarea de păcate. Este foarte important să înțelegem faptul că noul legământ (Noul Testament) l-a înlocuit pe cel vechi (Vechiul Testament). Acesta este motivul pentru care autorul cărții „Evrei” a spus: „Prin faptul că zice: „un nou legământ”, a mărturisit că cel dintâi este vechi; iar ce este vechi, ce a îmbătrânit este aproape de peire” (8.13). Vechiul Testament

este o minunată colecție de cărți care îi pot învăța pe oamenii din ziua de azi multe lucruri uimitoare despre Dumnezeu. În plus, Vechiul Testament a pregătit lumea pentru Isus, Mesia care urma să vină. Dar După ce Isus a trăit, a murit și a fost înviat, Dumnezeu a creat o nouă orânduire și a stabilit un nou legământ cu omenirea. Detalii despre acest nou legământ sunt prezentate în Noul Testament--singurul loc în care pot găsi oamenii mântuirea.

CONCLUZIE

Din 1947, Societatea Bibliei Unite a distribuit peste nouă miliarde de Biblii. Fragmente din Biblie sunt disponibile în 2123 de limbi diferite, iar întregul Nou Testament poate fi citit în peste 800 de limbi. Biblia a fost distribuită în aproximativ 200 de țări. În Statele Unite, a fost cea mai bine vândută carte mai multă vreme decât oricare alta scrisă vreodată. Fiecare carte a Bibliei le completează pe celelalte după un plan unic și omogen. De la Geneză la Apocalipsă, este o dezvăluire minunată a subiectului general al căderii omului din starea sa de sfințenie inițială, planul lui Dumnezeu de a-l readuce la condiția originală (așa cum a fost ticluit de-a lungul secolelor), viața neprihănită și moartea expiatoare a lui Isus Cristos și victoria definitivă a orânduirii creștine. În esență, se poate spune, deci, că Biblia este povestea unei probleme—păcatul--care are o singură soluție, Isus Cristos.

Întrebări – Lecția 7

Adevărat sau Fals

- ____ 1. Este logic să presupunem că orice Creator vrea să comunice cu creația Sa.
- ____ 2. Revelațiile de la Dumnezeu pot lua orice formă.
- ____ 3. De o revelație scrisă ar putea beneficia omenirea de-a lungul a secole sau milenii întregi.
- ____ 4. Nici una dintre cărțile Bibliei nu prezintă nici un fel de unitate.

- ___ 5. Biblia a fost scrisă de patru oameni.
- ___ 6. Biblia a fost scrisă în decurs de aproximativ 1600 de ani.
- ___ 7. Adam a fost primul om.
- ___ 8. Durerea și păcatul au intrat în lume fiindcă Dumnezeu le-a pus în ea de la bun început.

Soluții multiple

1. Cam câți oameni au scris cărțile Bibliei?

- (a) 4000 (c) 40
(b) 400 (d) 4

2. Care dintre următoarele este ultima carte a Vechiului Testament?

- (a) Geneza (c) Exodul
(b) Maleahi (d) Psalmii

3. Cea mai mare parte a Vechiului Testament istorisește povestea cărui popor?

- (a) Evreu (c) Egiptean
(b) Grec (d) Asirian

4. Câte cărți compun Noul Testament?

- (a) 36 (c) 29
(b) 87 (d) 27

5. Care dintre următoarele cuvinte înseamnă „scrisoare”?

- (a) Scrib (c) Epistolă
(b) Evreu (d) Pergament

Completați spațiile libere

1. Vechiul Testament este alcătuit din _____ de cărți.
2. Intregul popor _____ Îl aștepta pe _____.
3. Fiecare carte a _____ vine în completarea celorlaltor după un _____ unic și _____.
4. Da, există într-adevăr dovezi care _____ că Dumnezeu i-a oferit _____ revelația Sa, în formă scrisă, cunoscută sub numele de Biblie.
5. Cuvântul „testament” înseamnă _____ sau _____.

Asociați

Întreaga Biblie	Noul Testament	Vechiul Testament
1. _____	<u>A. 27 de cărți</u>	_____
2. _____	_____	_____
3. _____	_____	_____
4. _____	_____	_____
5. _____	_____	_____

Răspunsuri (Soluții)

A. 27 de cărți	I. Scrisă de aproximativ 40 de oameni
B. 39 de cărți	J. Ultima carte este Maleahi
C. 66 de cărți	K. Formată din două părți principale
D. Istoria evreilor	L. Istorisește povestea lui Noe

E. Noul Legământ al lui
Dumnezeu

F. Matei este prima carte

G. Vechiul Legământ al lui
Dumnezeu

H. Scris pe parcursul a 1600
de ani

M. Conține patru evanghelii

N. Prezintă o unitate desăvârșită

O. Tratează despre minunile lui
Isus